

Approksimal kontakt for kindtandsplast

Der er udviklet en ny lysleder med kvadratisk tilspidsning som sikrer approksimal fladekontakt ved fremstilling af kombinerede fyldninger i plast. Lyslederens praktiske anvendelse beskrives

Erik Keith Hansen

Mangelfuld approksimal kontakt er et hyppigt problem, når man anvender plast til restaurering af enkelt- og dobbeltkombinerede kaviteter i kindtænderne. I modsætning til amalgam kan man ikke kondensere fyldningsplast med henblik på at etablere et kontaktpunkt, endsi­ge en kontaktflade mellem fyldning og nabotand.

Jeg har nu fået et dansk firma (Lysta A/S, Farum) til at udvikle en speciel lysstav som kan løse dette problem. Lysstavens navn er »Proxa lysleder«, og prototypen er vist i Fig. 1. De approksimale kontakter man kan etablere med denne lysleder, bliver så godt som altid perfekte.

Lyslederens udformning

Den hidtil anvendte »Light-tip« (SDI, Sverige) er lavet af et plastisk materiale og har en tynd krave, der skydes op om lyslederen (Fig. 2). Kraven er skrøbelig, og den knækker ikke sjældent efter at have været brugt 4-5 gange, hvis man presser Light-tippen hårdt ind mod matricen. Den nye lysstav fra Lystadent knækker ikke.

En anden forskel mellem Light-tippen og Lystas Proxa lysleder er at Light-tippen har en konisk udformning, mens Lystas stav er kvadratisk tilspidset med afrundede hjørner (Fig. 3). Med en konisk tilspidset lysleder kan man i sagens natur kun lave kontaktpunkter (Fig. 4, th.), mens man med en kvadratisk udformning har mulighed for at lave kontaktflader (Fig. 4, tv.).

Proxa lyslederens anvendelse

Plastfyldningsmaterialet placeres i den approksimale kavitet, og Proxa lyslederen stikkes ned i plastet. Nu presses den tilspidsede lysleder ind mod matricen i det område hvor man ønsker at etablere den approksimale kontakt. Vær opmærksom på at det er lysspidsens flade trekantformede side der skal presses ind mod matricen, hvis man ønsker en kontaktflade, ikke ét af de afrundede hjørner. Vær også opmærksom på at presset på lyslederen ikke må ligge i den koronale del af matricen. Sker dette, får man meget nemt et fladt kontaktareal

der er placeret så koronalt at kontakten fjernes ved tildannelse af randcrista.

Når lyslederen er korrekt placeret, aktiveres lampen i 10 sek., og lyslederen fjernes. Lyslederens spids er så velpoleret, at plastet ikke hænger fast.

Den tilspidsede udformning medfører imidlertid at det kun er meget lidt energi der overføres til plastet, men det underpolymeriserede materiale er alligevel hårdt nok til at hol-

Fig. 1. Den anvendte lysleder.

Fig. 2. Den svenske »Light-tip«.

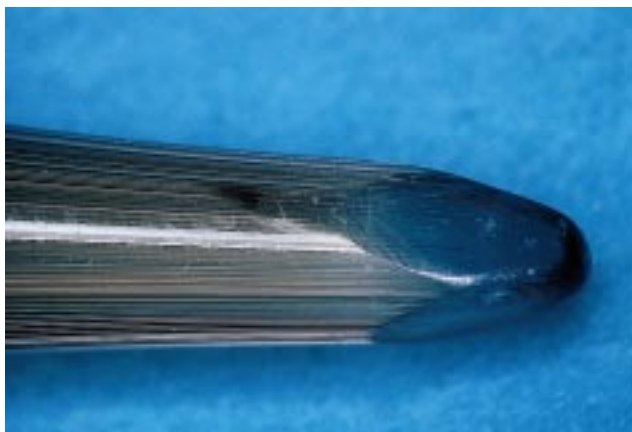

Fig. 3. Nærbillede af lysspidsens udformning

Fig. 4. Der kan kun etableres kontaktpunkter med en konisk tilspidset lysleder (th.). Der kan etableres kontaktflader med en kvadratisk tilspidset lysleder (tv.).

de matricen i stilling. Når Proxa lyslederen er fjernet, skal det underpolymeriserede plast derfor belyses i 40 sek. med en traditionel lysstav.

Man behøver ikke at anvende en kraftig separering af tænderne med kiler for at få optimal approssimal kontakt. Kilerens primære formål med denne teknik er at hindre, at der presses plast ud mellem matricen og kavitets gingivale del.

Undersøgelse

Kontaktpunkterne blev kontrolleret med tandtråd efter afsluttet behandling, og derefter karakteriseret som »perfekte«, »rimelige« eller »dårlige« (Tabel 1).

Vi (tre tandlæger) har brugt Proxa lyslederen til etablering af approssimal kontakt i både enkelt- og dobbeltkombinerede kaviteter i såvel præmolarer som molarer (Tabel 2). MOD-fyldninger, hvor en af nabotænderne mangler, er anført som MO/DO-fyldninger da der i disse situationer kun kan etableres én approssimal kontakt.

Tabel 1. Kriterier for vurdering af approssimal kontakt.

Perfekt	Svarende til en amalgamfyldning.
Rimelig	Tandtråden »hænger«, men heller ikke mere.
Dårlig	Tandtråden går lige igennem = risiko for food-impaction.

Tabel 2. Antal fyldninger og kontaktflader fordelt på præmolarer og molarer samt antal »perfekte«, »rimelige« og »dårlige« kontakter.

Fyldnings-typer	Antal fyldninger	Kvalitet af approssimal kontakt		
		Perfekt	Rimelig	Dårlig
Præmolar MO/DO	7	6	1	–
Præmolar MOD	8	15	1	–
Molar MO/DO	6	5	–	1
Molar MOD	5	10	–	–
I alt	26	36	2	1

Af de i alt 39 kontaktflader fik 36 karakteren »perfekt«, to fik karakteren »rimelig«, og én karakteren »dårlig«.

Hvad de to »rimelige« kontakter angår, var det fyldninger med ret stor afstand til nabotandens approssimallade, en situation hvor man så godt som altid får dårlig kontakt med plast. Med korrekt teknik kan jeg nu også få perfekte kontaktflader i disse situationer.

Hvad den »dårlige« kontakt angår, skyldtes det at Proxa lyslederen smuttede for mig i det øjeblik, jeg aktiverede lampen. Årsagen var at jeg ikke var koncentret nok, og troede at teknikken var så simpel at jeg »bare kunne det dér«.

Konklusion

Den nye Proxa lysleder giver approssimale kontakter som efter min bedste overbevisning ikke kan opnås med andre teknikker.

Den testede lysleder passer kun til Lystas egen LC-80 lampe. Lysta agter imidlertid at udvikle Proxa lysledere der passer til andre polymeriseringslamper.

Pris

Proxa lyslederen kan kun købes direkte hos Lysta A/S (tlf. 42 95 30 00). Prisen vil formentlig komme til at ligge tæt ved 1.000 kr. Prisen for den svenske Light-tip er små 100 kr.

Forfatter

Erik Keith Hansen, tandlæge, dr.odont.
Praksis: Helsingørgade 7, 3400 Hillerød.